

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

9. Офіційний сайт Світового економічного форуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org>
10. Офіційний сайт Світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wto.org>

РЕЗЮМЕ

У статті досліджено механізми структурної модернізації національного господарства. Визначено шляхи удосконалення управління державними фінансами та важелі податкового стимулювання структурної модернізації економіки. Особлива увага приділена механізмам технічного регулювання, стандартизації та сертифікації як реальної основи для впровадження структурних зрушень. Виявлені особливості застосування інноваційних механізмів та реалізації структурно-інноваційних зрушень в економіці України.

Ключові слова: структурна модернізація; національна економіка; механізми; технічне регулювання; стандартизація; сертифікація; інновації; структурно-інноваційні зрушення; державне управління економіки; державне регулювання.

РЕЗЮМЕ

В статье исследованы механизмы структурной модернизации национального хозяйства. Определены пути усовершенствования управления государственными финансами и механизмы налогового стимулирования структурной модернизации экономики. Особое внимание уделено механизмам технического регулирования, стандартизации и сертификации как реальной основы для внедрения структурных изменений. Выявлены особенности применения инновационных механизмов и реализации структурно-инновационных сдвигов в экономике Украины.

Ключевые слова: структурная модернизация; национальная экономика; механизмы; техническое регулирование; стандартизация; сертификация; инновации; структурно-инновационные сдвиги; государственное управление экономики; государственное регулирование.

SUMMARY

The article investigates the mechanisms of structural modernization of the national economy. Identify ways to improve the management of public finances and mechanisms of tax incentives for structural economic modernization. Particular attention is paid to the mechanisms of technical regulation, standardization and certification as a real basis for the implementation of structural changes. The article reveals the features of innovative mechanisms and implementation of innovative structural changes in the economy of Ukraine.

Keywords: structural modernization; national economy; mechanisms; technical regulation; standardization; certification; innovation; structural and innovative developments; economic governance; government regulation.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОВ'ЯЗКУ ЛЮДСЬКОГО ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН НА ОСНОВІ МІЖНАРОДНИХ ІНДЕКСІВ

Білоусова А.О., аспірант Кіровоградського національного технічного університету

Постановка проблеми. Україна розвивається в системі міжнародних економічних, соціальних, науково-технічних, політичних відносин. Вона є активним учасником інтеграційних та глобалізаційних процесів. На жаль, вона посідає не найкращі місця в різноманітних міжнародних рейтингах численних сфер суспільного розвитку, в тому числі і за параметрами інноваційного розвитку. Перехід до постіндустріальної стадії розвитку базується на новій якості людського чинника виробництва та активних інноваційних процесах, які забезпечують зміну структури економіки, її результативність і динаміку, перехід до нової якості життя. Дослідження різноманітних аспектів розвитку країн світу показує, що в більшості із них існує тісна залежність між рівнем людського та інноваційного (технологічного) розвитку. При цьому слід відзначити, що і людський, і технологічний розвиток є складними багатогранними процесами, які здійснюються під впливом численної кількості економічних, соціальних, політичних та інших чинників. Їх вимірювання можливе на основі багатьох показників та критеріїв, перелік яких не може бути остаточно визначеним, а змінюється в залежності від рівня та мети дослідження, наукової концепції тощо.

На міжнародному рівні розраховується багато індексів, яку в більшій, або меншій мірі оцінюють людський та інноваційний розвиток окремих країн. Так, Всесвітній економічний форум визначає такі індекси, як світовий індекс конкурентоспроможності, індекс готовності до інформаційних технологій, індекс статевої нерівності, які характеризують окремі параметри і людського, і інноваційного розвитку. Інститут «Легатум» визначає світовий індекс добробуту, який бере до уваги доходи та рівень життя. Залучення до аналізу міжнародних індексів дає змогу на основі широкої інформаційної бази, використаної міжнародними фахівцями, обґрунтувати взаємозв'язки між певними соціально-економічними явищами.

Метою наукової статті є обґрунтування високої взаємозалежності між людським та інноваційним розвитком країн на основі співставлення міжнародних індексів.

Виклад основного матеріалу. На міжнародному рівні широко застосовуються так звані композитні індекси, які являють собою зважені агреговані індикатори, складені, як правило, на основі низки показників, що обирають залежно від цілей та завдань дослідження. Такі показники особливо визнаються міжнародними організаціями, тому що дають змогу здійснювати порівняльний аналіз рівнів розвитку країн та регіонів світу. Крім того, інформаційна база, що формується в процесі побудови композитних індексів, забезпечує можливості аналізу й за окремо обраними індикаторами, й за цілими групами індикаторів, а також виведення часткових або узагальнених індексів по цих групах [1, с. 184].

Глобальний людський розвиток оцінюється за Індексом людського розвитку (ІЛР), який розраховується щорічно фахівцями ПРООН. На сучасному етапі окрім базового ІЛР додатково розраховується низка індексів та показників: ІЛР, скорегований з врахуванням нерівності; індекс гендерної нерівності; індекс багатомірної бідності; показники екологічної стійкості [2].

Використання більш як 130 показників для їх розрахунку дає змогу отримати широку картину умов людського розвитку майже в усіх країнах світу та здійснювати їх порівняння. А тривалий період їх застосування дає змогу оцінити динаміку людського розвитку окремих країн.

Існує низка композитних індексів, що мають безпосереднє відношення до комплексної оцінки рівня розвитку інновацій та технологій. Більшість із них визначається у контексті взаємозв'язку із людським розвитком. До таких можна віднести:

індекс технологічного розвитку, розроблений Програмою розвитку ООН 2001 року в рамках проекту «Доповідь людського розвитку», який включає показники, що характеризують створення технологій, розповсюдження винаходів (нових і не нових), навички населення;

індекс економіки знань та індекс знань Всесвітнього банку. Індекс економіки знань розраховується на показниках інновацій, освіти, інформаційно-комунікаційних технологій, економічного стимулювання та інституційного режиму;

індекс глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму, який охоплює 12 груп показників, що характеризують базові вимоги конкурентоспроможності, підсилювачі ефективності та фактори розвитку.

В даному дослідженні порівняння людського та інноваційного розвитку на глобальному рівні ми будемо здійснювати за ІЛР ПРООН та глобальним індексом конкурентоспроможності (ГІК) Всесвітнього банку (WEF), який містить інноваційні складові.

Для аналізу міжнародних порівнянь України за показниками людського та інноваційного розвитку ми відібрали декілька країн, які належать до ЄС та СНГ і є близькими сусідами України, або мають певні подібні характеристики з нею. До них включили: Білорусію,

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

Казахстан, Росію (пострадянські країни, які мають подібні до України економічні та соціальні проблеми), Польщу, Францію, Іспанію, які за територією або чисельністю населення є близькими до України. Усі ці країни відносяться до групи країн з дуже високим та високим індексом людського розвитку. Параметри ІЛР за 2011 р. наведено у табл. 1.

У 2011 р. Україна посіла 76 місце в міжнародному рейтингу за ІЛР, порівняно з оцінкою 2010 р. вона втратила свої позиції, перемістившись із 69 місця [2]. У порівнянні з обраними країнами вона має найнижче значення ІЛР. За окремими компонентами ІЛР позиції України значно відрізняються.

Таблиця 1

Україна за ІЛР ПРООН у 2011 р. в порівнянні з іншими країнами [2]

Країна	Рейтинг за ІЛР	Значення ІЛР	Компоненти ІЛР			
			Очікувана тривалість життя при народженні (роки)	Середня тривалість навчання (роки)	Очікувана тривалість навчання (роки)	ВНД на душу населення (у дол. США) за ПКС 2005 р.
Франція	20	0,884	81,5	10,6	16,1	30462
Іспанія	23	0,878	81,4	10,4	16,6	26508
Польща	39	0,813	76,1	10,0	15,3	17451
Білорусія	65	0,756	70,3	9,3	14,6	13439
Російська Федерація	66	0,775	68,8	9,8	14,1	14561
Казахстан	68	0,745	67,0	10,4	15,1	10585
Україна	76	0,729	68,5	11,3	14,7	6175

Найвищі позиції вона має за показниками освіти: середня тривалість навчання (11,3 р.) перевищує досягнутий рівень усіх обраних для порівняння країн; однак за показником очікуваної тривалості освіти Україна поступається всім європейським країнам та Казахстану, що вказує на наявність несприятливих тенденцій в освіті. Найнижчі досягнення Україна має за показником ВНД на душу населення – в 2,4 рази нижче цього показника у Російській Федерації та майже у 5 разів нижче Франції. Це вказує на те, що високий освітній потенціал не трансформується в економічне зростання та ефективність виробництва. Щодо тривалості життя, то Україна поступається усім, крім Казахстану, відібраним для аналізу країнам, що вказує на наявність проблем в умовах людського розвитку.

Позиції України за ІЛР у міжнародному рейтингу щорічно змінювалися, однак спостерігається позитивна тенденція зростання значення ІЛР (табл. 2), яка є нестабільною.

Таблиця 2

Динаміка ІЛР та рейтингу обраних для аналізу країн у 2000-2011 рр. [2,3]

Країни	2000	2005	2009	2010	2011	Середньорічний приріст ІЛР, %
<i>Індекс людського розвитку</i>						
Франція	0,846	0,869	0,880	0,883	0,884	0,40
Іспанія	0,839	0,857	0,874	0,876	0,878	0,42
Польща	0,770	0,791	0,807	0,811	0,813	0,50
Білорусія	0,775	0,723	0,746	0,751	0,756	x
Російська Федерація	0,691	0,725	0,747	0,751	0,755	0,81
Казахстан	0,657	0,714	0,733	0,740	0,745	1,15
Україна	0,669	0,712	0,720	0,725	0,729	0,78
<i>Рейтинг країн за ІЛР</i>						Зміна рейтингу
Франція	12	16	8	14	20	-8
Іспанія	21	21	15	20	23	-2
Польща	44	36	41	41	39	5
Білорусія	57	67	68	61	65	-8
Російська Федерація	62	62	71	65	66	-4
Казахстан	73	80	82	66	68	5
Україна	78	78	85	69	76	2

x – дані відсутні

Дані таблиці свідчать, що в усіх країнах значення Індeksu людського розвитку зросло. В Україні за досліджуваний період ІЛР зріс на 0,06 пункти, у Російській Федерації – на 0,064 п. Однак середньорічний приріст в Україні був нижчим, порівняно з Росією та Казахстаном. Україна не використовує усіх резервів людського розвитку, особливо це стосується економічних умов ІЛР та розподілу доходів. Значна нерівність в розподілі доходів не створює необхідних економічних засад розвитку людського потенціалу для значної частки населення України. Тому ІЛР, скорегований з врахуванням нерівності, є значно нижчим – у 2011 р. він склав 0,662 і був на 0,067 п. нижче базового ІЛР [2].

Всесвітній Економічний Форум (WEF) у 2004 р. розробив Глобальний Індекс Конкурентоспроможності (ГІК), який використовується для виміру національної конкурентоспроможності більшості країн світу. Він враховує мікро- й макроекономічні основи національної конкурентоспроможності і на сучасному етапі є одним із основних інструментів для оцінки конкурентоспроможності на глобальному рівні.

ГІК розраховується на основі статистичних даних та експертних оцінок за 111 показниками, які об'єднані у 12 складових: державні, суспільні та приватні установи; інфраструктура; макроекономічна стабільність; охорона здоров'я та початкова освіта; вища освіта та професійна підготовка; ефективність ринку товарів та послуг; ефективність ринку праці; розвиненість фінансового ринку; оснащеність новими технологіями; розмір ринку, рівень розвитку бізнесу та інноваційний потенціал. Усі показники об'єднані у три групи: базові вимоги, підсилювачі ефективності, фактори інновацій та розвитку [4].

Отже, глобальний індекс конкурентоспроможності включає широке коло показників, які охоплюють різноманітні параметри розвитку країн, в тому числі і параметри людського розвитку. Наприклад, складова «Вища освіта та професійна підготовка» характеризує людський розвиток і складається з восьми показників таких, як: охоплення середньою освітою, охоплення освітою третього ступеню (вища освіта), якість системи освіти, якість викладання математичних наук, якість шкіл менеджменту, доступ шкіл до Інтернету, наявність спеціальних досліджень і підготовки на місцях, об'єми підготовки кадрів. Міжнародні дослідники відзначають, що за цією складовою Україна має конкурентні переваги, які обумовлені високим рівнем охоплення населення середньою і вищою освітою, достатньо високою якістю математичних і природничих наук. В той же час недостатньою є якість шкіл менеджменту та обсяги підготовки на виробництві. Однак нас цікавлять у більшій мірі показники, пов'язані з інноваціями. Їх характеризують дві групи показників.

9-а група – Технологічна готовність, яка включає: наявність новітніх технологій; впровадження фірмових технологій; закони, що

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

стосуються інформаційних та комунікаційних систем; прямі іноземні інвестиції і передача технологій; абоненти мобільного зв'язку; користувачі Інтернету; персональні комп'ютери; абоненти швидкісного Інтернету. В оцінках 2011-2012 рр. методика дещо змінилася, деякі показники були вилучені, натомість введено показник пропускної спроможності інтернету [5];

12-а група – Інновації, яка включає: можливість для інновацій; якість науково-дослідницьких закладів; витрати компаній на науковій дослідницькій роботі; співпраця між університетами та промисловістю в дослідницькій діяльності; підтримка урядом високотехнологічної продукції; наявність наукових і інженерних кадрів; патенти на винаходи USPTA, видані у поточному році дослідження у розрахунку на млн. мешканців.

Слід відзначити, що Україна за більшістю із цих показників займає у міжнародному рейтингу невисокі місця (табл. 3).

Таблиця 3

Рейтинг України за показниками технологічної готовності та інновацій,
що включені до ГІК (WEF) [5,6,7]

9-а група: Технологічна готовність					12-а група: Інновації				
Показники	2008-2009	2009-2010	2011-2012	Показники	2008-2009	2009-2010	2011-2012		
9.1	Наявність новітніх технологій	97	90	96	12.1	Можливості для інновацій	40	32	42
9.2	Впровадження фірмових технологій	91	97	82	12.2	Якість науково-дослідницьких закладів	60	56	72
9.3	Закони, що стосуються інформаційних та комунікаційних систем	83	90	x	12.3	Витрати компаній на науковій й дослідницькій роботі	67	68	75
9.4	Прямі іноземні інвестиції і передача технологій	106	116	124	12.4	Співпраця між університетами та промисловістю в дослідницькій діяльності	65	64	70
9.5	Абоненти мобільного зв'язку (на 100 мешканців)	79	25	x	12.5	Підтримка урядом високотехнологічної продукції	75	85	112
9.6	Користувачі Інтернету (на 100 мешканців)	77	71	92	12.6	Наявність наукових і інженерних кадрів	70	50	51
9.7	Персональні комп'ютери (на 100 мешканців)	88	85	x	12.7	Патенти на винаходи USPTA (на 1 млн. мешканців)	58	64	71
9.8	Абоненти швидкісного Інтернету (на 100 мешканців)	56	66	59					
	Пропускна здатність інтернету	x	x	77					
В цілому за групою		93	80	82			65	62	74

X – дані відсутні у зв'язку зі зміною у 2010 р. методики оцінки

Рейтинг України за індексом технологічної готовності у 2010 р. підвищився, однак в основному за рахунок поширення мобільного зв'язку та Інтернету. У 2012 р. порівняно з 2008 р. значно погіршилися позиції України за показниками впровадження нових технологій та прямих іноземних інвестицій, які пов'язані з передачею технологій. За показником прямих іноземних інвестицій вона опинилася на 124 місці. В цілому рівень технологічної готовності України в оцінках міжнародних експертів погіршився.

За групою інноваційних показників Україна займала середні позиції в 2008-2010 рр. загальному рейтингу країн за ГІК – 65 місце у 2008 р. та 62 місце у 2010 р. Її можливості для інновацій було оцінено досить високо (32 місце у 2010 р.), високими є позиції по показнику наявності наукових і інженерних кадрів (50 місце) та якості науково-дослідних закладів (56 місце). Однак у 2011-2012 рр. ранги суттєво знизилися, що спостерігається за всіма складовими. Слід відзначити, що ця група показників найбільше пов'язана з якісними параметрами людського розвитку. Зниження рейтингу за якістю науково-дослідних закладів, кількістю патентів, вказує на втрату інтелектуального потенціалу. Найбільш низькими є позиції щодо підтримки урядом високотехнологічної продукції.

Порівняння позицій України за ГІК і факторами інновацій та розвитку з обраними для аналізу країнами показує, що вона має найнижчі позиції (табл. 4).

Таблиця 4

Рейтинг України та країн, відібраних для аналізу за ГІК (WEF) та його інноваційною складовою* [5,7]

Країни	Рейтинг за ГІК		Рейтинг за факторами інновацій та розвитку	
	2008-2009	2011-2012	2008-2009	2011-2012
Франція	16	18	14	17
Іспанія	29	36	29	33
Польща	53	41	61	57
Російська Федерація	51	66	73	97
Казахстан	66	72	77	114
Україна	72	82	66	93

* Білорусія не входить в перелік країн, за якими розраховується ГІК.

В усіх роках, які обрані для аналізу, Україна мала нижчий ранг за ГІК, ніж Росія та Казахстан. У 2012 р. вона займала 82 позицію, на 16 сходинок нижче Російської Федерації. Слід відзначити, що в усіх країнах, що аналізуються, окрім Польщі, у 2011-2012 рр. рейтинги за ГІК погіршилися, що обумовлено кризовими явищами. В Україні погіршення рейтингу відбулося на 10 пунктів. За факторами інноваційності і розвитку Україна поступається країнам ЄС, однак випереджає Росію і Казахстан. В пострадянських країнах ранг за інноваційністю є значно нижчим, ніж ранг за глобальним індексом конкурентоспроможності, у Франції та Іспанії ситуація протилежна. Отже, саме інновації сприяють цим країнам досягти високого рівня конкурентоспроможності. Україна не використовує всіх наявних можливостей для підвищення інноваційного розвитку, тому інновації слабо впливають на параметри її конкурентоспроможності.

Тісний взаємозв'язок між людським та інноваційним розвитком підтверджується шляхом порівнянь рейтингів країн за двома міжнародними індексами: індексом людського розвитку та індексом інноваційної складової глобального індексу конкурентоспроможності (табл. 5). Аналіз таблиці показує, що більшість розвинених країн мають близькі значення за обома індексами. В США, Нідерландах, Канаді, Німеччині, Швеції, Швейцарії, Японії, Ісландії, Корейській республіці, Данії, Ізраїлі, Бельгії, Австрії, Франції, Іспанії, Італії, Люксембурзі, ОАЕ, Естонії розбіжність між обома індексами не перевищує 9 пунктів. Високий рівень людського розвитку трансформується у високі досягнення у сфері інновацій, які, в свою чергу, обумовлюють потребу в подальшому розвитку освітніх, інтелектуальних, креативних, мобільних параметрів людського потенціалу. Це, в найпершу чергу, стосується країн, які вступили на постіндустріальну стадію розвитку, де знання та інновації є основним джерелом подальшого прогресу.

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

Таблиця 5

Розподіл країн за їх рангами відповідно до ІЛР ПРООН та інноваційної складової ГІК WEF у 2011 р.*

	ІЛР 2011	Інноваційна складова ГІК	Розбіжність рангів $\Delta = \text{ІЛР} - \text{Іс ГІК}$	Румунія	47	97	-50	94	85	9
Норвегія	1	18	-17	Чорногорія	48	57	-9	94	85	9
Австралія	2	25	-23	Болгарія	49	94	-45	96	109	-13
Нідерланди	3	9	-6	Саудівська Аравія	50	23	27	97	93	4
США	4	6	-2	Мексика	51	53	-2	98	88	10
Нова Зеландія	5	27	-22	Панама	52	52	0	99	37	62
Канада	6	14	-8	Сербія	53	116	-63	100	39	61
Ірландія	7	22	-15	Малайзія	54	21	33	101	136	-35
Німеччина	8	5	3	Тринідад і Тобаго	55	74	-19	102	98	4
Швеція	9	2	7	Кувейт	56	64	-8	103	73	30
Швейцарія	10	1	9	Російська Федерація	57	95	-38	104	127	-23
Японія	11	3	8	Казахстан	58	112	-54	105	77	28
Гонконг (Китай)	12	24	-12	Коста-Ріка	59	34	25	106	61	45
Ісландія	13	20	-7	Албанія	60	100	-40	107	122	-15
Республіка Корея	14	17	-3	Ліван	61	76	-15	108	38	70
Данія	15	8	7	Венесуела	62	126	-64	109	96	13
Ізраїль	16	7	9	Боснія	63	106	-43	110	89	21
Бельгія	17	13	4	Грузія	64	115	-51	111	132	-21
Австрія	18	12	6	Україна	65	91	-26	112	51	61
Франція	19	16	3	Маврикій	66	58	8	113	70	43
Словенія	20	43	-23	Македонія	67	102	-35	114	111	3
Фінляндія	21	4	17	Ямайка	68	82	-14	115	135	-20
Іспанія	22	31	-9	Перу	69	87	-18	116	140	-24
Італія	23	28	-5	Еквадор	70	101	-31	117	99	18
Люксембург	24	19	5	Бразилія	71	33	38	118	121	-3
Сінгапур	25	10	15	Арменія	72	108	-36	119	90	29
Чеська Республіка	26	30	-4	Колумбія	73	54	19	120	139	-19
Великобританія	27	11	16	Іран	74	81	-7	121	60	61
Греція	28	79	-51	Оман	75	42	33	122	67	55
ОАЕ	29	26	3	Азербайджан	76	65	11	123	130	-7
Кіпр	30	46	-16	Турція	77	56	21	124	137	-13
Бруней-Даруссалам	31	71	-40	Беліз	78	129	-51	125	133	-8
Естонія	32	35	-3	Туніс	79	41	38	126	131	-5
Словачія	33	69	-36	Йорданія	80	68	12	127	103	24
Мальта	34	47	-13	Алжир	81	134	-53	128	78	50
Катар	35	15	20	Шрі-Ланка	82	32	50	129	66	63
Угорщина	36	50	-14	Домініканська Респуб.	83	107	-24	130	86	44
Польща	37	55	-18	Китай	84	29	55	131	59	72
Литва	38	48	-10	Таїланд	85	49	36	132	119	13
Португалія	39	36	3	Суринам	86	120	-34	133	83	50
Бахрейн	40	44	-4	Сальвадор	87	104	-17	134	117	17
Латвія	41	62	-21	Парагвай	88	123	-35	135	118	17
Чилі	42	40	2	Болівія	89	105	-16	136	114	22
Аргентина	43	75	-32	Монголія	90	110	-20	137	124	13
Хорватія	44	80	-36	Молдова	91	125	-34	138	128	10
Барбадос	45	45	0	Філіппіни	92	72	20	139	113	26
Уругвай	46	63	-17	Єгипет	93	84	9	140	138	2

* Складено автором на основі джерел [2,3]. Оскільки обидва індекси розраховувалися для різної кількості країн, то для аналізу було відібрано тільки ті країни, які увійшли до обох індексів. Відповідно до їх кількості (140 країн) їх ранги було скореговано.

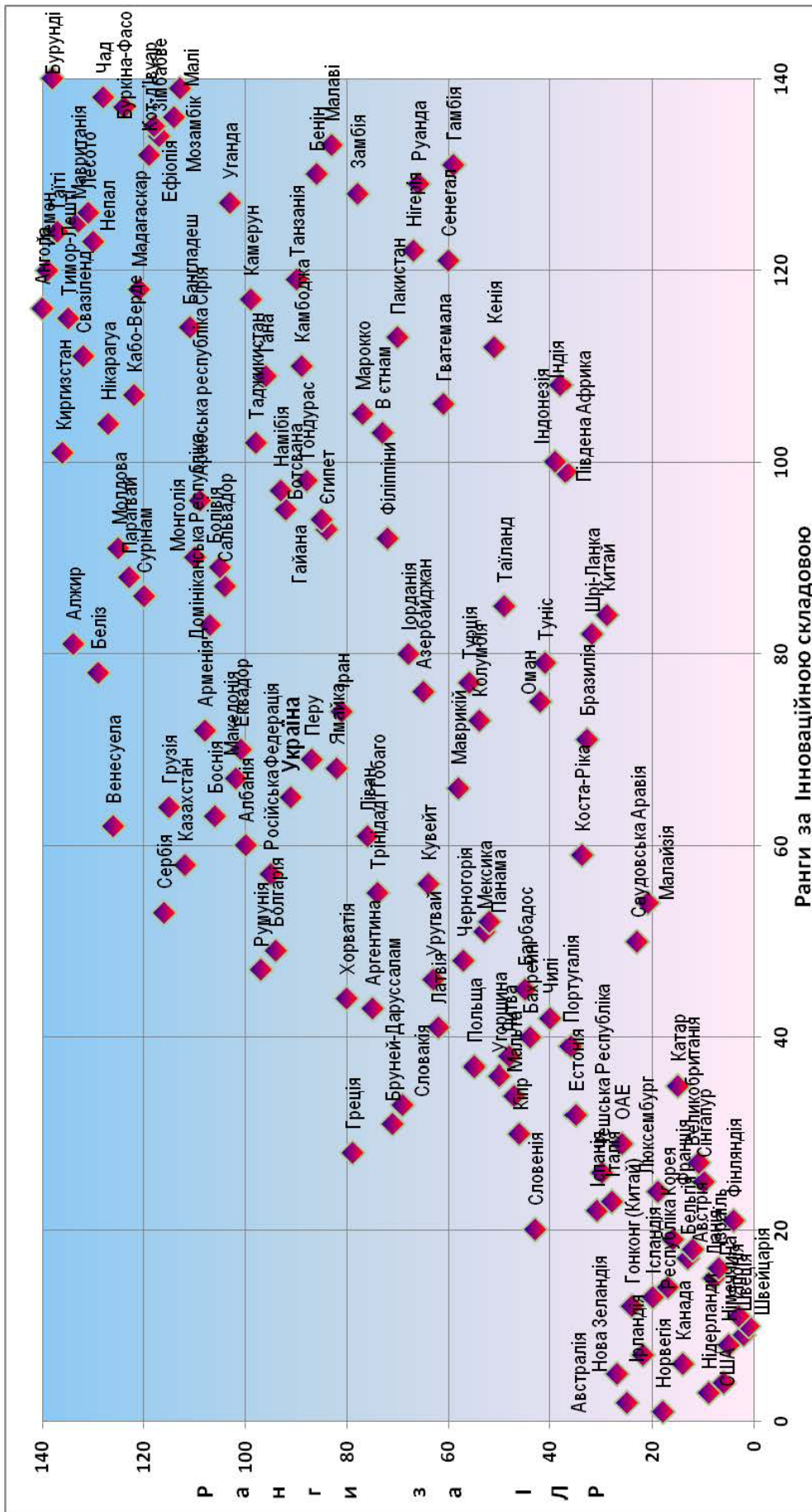

Рис. 1. Становище країн у двовекторному просторі за скоригованими рангами ІІІ та індексу іновaцiйного розвитку ІІІ у 2011 р. (побудовано автором за даними табл. 5)

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Дані табл. 5 показують, що існує група країн, які мають низькі значення обох індексів: Бурунді, Чад, Мозамбiк, Мавританія, Ефіопія та багато інших. Стагнація людського розвитку взаємопов'язана зі стагнацією економічного та інноваційного розвитку. Саме ці країни знаходяться в найбільш складному становищі з позицій можливостей подальшого соціально-економічного прогресу.

Багато країн мають суттєвий розрив між обома індексами. До країн, які мають високий індекс людського розвитку, однак значно нижчий індекс інноваційної складової (розбіжність складає більше 50 пунктів) слід віднести Грецію, Румунію, Сербію, Казахстан, Венесуелу, Грузію, Алжир, Беліз. Потенціал людського розвитку цих країн у недостатній мірі використовується для їх техніко-технологічного прогресу. У кожній країні існують свої причини такого становища, які потребують глибокого дослідження. Однак слід відзначити, що якщо не буде створено відповідного середовища для інноваційної активності, ці країни можуть втратити свої переваги у людському розвитку.

Частина країн з досить високим інноваційним розвитком має низькі досягнення у забезпеченні сприятливих умов для життя людини. Так, Китай знаходиться на 29 позиції за показником інноваційної складової, однак на 84 позиції за ІЛР. У Індії розрив між рівнем інноваційного розвитку (38 ранг) та ІЛР (108 ранг) складає 70 пунктів, а у Гамбії – 72 пункти. Розрив більше 60 пунктів мають такі країни як Південна Африка, Індонезія, Сенегал, Руанда. У цих країнах досягнення технологічного розвитку поки що не використовуються для підвищення якості життя всього населення, однак такі можливості існують при удосконаленні інституційного середовища.

На рис. 1 представлено становище країн у двовекторному просторі за рангами обох індексів. Він показує ступінь збалансованості розвитку країн за обома параметрами. Найбільш збалансованим інноваційний і людський розвиток є у тих країн, які розташовані по діагоналі. Суттєве відхилення від діагоналі вгору свідчить, що людський розвиток не трансформується у технологічні досягнення, а відхилення вниз – що інноваційний розвиток не створює умов для збагачення людського потенціалу.

В Україні розрив між обома індексами складає 26 пунктів. Україна має вищі досягнення у розвитку людського потенціалу, ніж в інноваційно-технологічних здобутках. Це свідчить про недостатню ефективність використання найважливішого сучасного чинника соціально-економічного і технологічного прогресу, що є гальмом для поступального розвитку України. Незатребуваність високих параметрів розвитку людини у вітчизняній економіці неухильно призводить до їх втрати шляхом або поступової деградації якісних рис людини, або еміграції найбільш розвинених і талановитих українців у інші країни.

Висновки. Дослідження на основі рейтингового аналізу показали тісну взаємозалежність між людським та інноваційним розвитком країн. Інтелектуальні, креативні здібності людини виступають джерелом інновацій в будь якій країні. Однак, щоб вони втілилися в реальне виробництво необхідна державна політика підтримки підприємництва, розвитку науково-технічного прогресу, формування інноваційної інфраструктури. В суспільстві мають бути створені умови ефективної трансформації потенціалу людського розвитку інноваційні процеси. Механізм формування таких умов потребує більш глибокого дослідження, що буде здійснено в процесі подальшої наукової роботи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Ємельяненко Л.М. Соціально-економічні доміанти людського і технологічного розвитку України / Л.М. Ємельяненко / За ред. В.В. Онікієнка. – К.: Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України, 2009. – 464 с.
2. Доклад о человеческом развитии 2011. Устойчивое развитие и равенство возможностей: лучшее будущее для всех. / Пер. с англ.; ПРООН. – М., Издательство «Весь Мир», 2011. – 188 с.
3. Доклад о развитии человека 2010. Реальное богатство народов: пути к развитию человека / Пер. с англ.; ПРООН. – М., Издательство «Весь Мир», 2010. – 244 с.
4. Основні положення Звіту про Конкурентоспроможність України 2008: назустріч економічному зростанню та процвітання [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.feg.org.ua>
5. The Global Competitiveness Report 2011-2012. World Economic Forum. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.feg.org.ua>
6. The Global Competitiveness Report 2009-2010. World Economic Forum. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.feg.org.ua>
7. The Global Competitiveness Report 2008-2009. World Economic Forum. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.feg.org.ua>

РЕЗЮМЕ

В статті на основі співставлення рангів країн за індексами людського розвитку та інноваційної складової глобальної конкурентоспроможності підтверджено їх тісну взаємозалежність. Визначено, що в Україні не сформовано сприятливих умов для трансформації високих параметрів людського розвитку в інноваційні процеси. Завданням державної політики є формування таких умов.

Ключові слова: людський розвиток, індекс людського розвитку, інновації, конкурентоспроможність, глобальний індекс конкурентоспроможності, рейтинг країн.

РЕЗЮМЕ

В статье на основе сопоставления рангов стран по индексу человеческого развития и инновационной составляющей глобальной конкурентоспособности подтверждено их тесную взаимозависимость. Определено, что в Украине не сформировано благоприятных условий для трансформации высоких параметров человеческого развития в инновационные процессы. Задачей государственной политики является формирование таких условий.

Ключевые слова: человеческий развитие, индекс человеческого развития, инновации, конкурентоспособность, глобальный индекс конкурентоспособности, рейтинг стран.

SUMMARY

The article deals with the comparison ranks countries on the human development index and the innovative component of the global competitiveness which is confirmed by their close interdependence. On this base conclusion, it is determined that in Ukraine, there is no favorable conditions for the transformation of high parameters of human development in the innovative process. Goal of state policy is the formation of such conditions.

Key words: human development, human development index, innovation, competitiveness, global competitiveness index, ranking of countries.

БЛАГОДІЙНІСТЬ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЕКОНОМІНОЇ КРИЗИ

Богомол Е., менеджер по ЗЕД, МБФ «Планета Взаємодопомоги»

Вступ. В останні кілька років благодійність в Україні вийшла на якісно новий рівень. В процесі становлення і бурхливого розвитку, сьогодні вітчизняний інститут благодійності майже позбавився хаотичності та непорядкованості і набув рис чіткої спланованої системи заходів. Благодійність стала невід'ємною частиною життя суспільства і бізнесу, зарекомендувавши себе як дієвий механізм допомоги.

Наразі можна впевнено сказати, що відродження благодійності в Україні відбулося, вона стала важливою ланкою у системі взаємовідносин між громадянами, державою та бізнесом незважаючи на кризові явища в економіці. Але незважаючи на те, що благодійний сектор в Україні має достатньо здобутків і напрацювань, він і досі залишається малодослідженим. Можна констатувати той факт, що